

Examen HAVO 2023

muziek

tijdvak 1

vrijdag 12 mei

09.00 - 11.30 uur

Vergeet niet je  op te zetten!

Klik op 'Start' om te beginnen.

Start ▶

Het examen bestaat uit zes blokken met in totaal 49 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 79 punten te behalen.
Voor elke vraag staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Blok 1 Angélique Kidjo - Babalao

Blok 2 F. Schubert - Octet, deel 3

Blok 3 G. de Machaut - Douce dame jolie

Blok 4 Rondé - Hard to say goodbye

Blok 5 M. Ravel - Les entretiens de la Belle et de la Bête

Blok 6 Anne-Marie & Niall Horan - Our Song

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Blok 1 Angélique Kidjo - Babalao

Dit vragenblok gaat over de song *Babalao* (uit 1998) van de West-Afrikaanse zangeres Angélique Kidjo. Een babalao is een wijze West-Afrikaanse priester naar wie jongeren kunnen gaan voor raad.

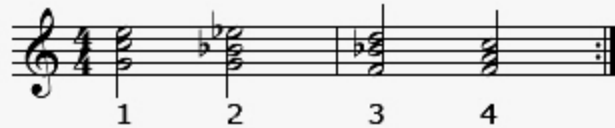


Het fragment is het begin van de song. De sfeer/omgeving waarin de babalao (West-Afrikaanse priester) werkt, wordt in het fragment verklankt.

(2p) Noem twee manieren waarop de sfeer/omgeving waarin de babalao werkt in het fragment verklankt wordt.

De vragen 2 en 3 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is het begin van het refrein. De begeleidende akkoorden zijn vereenvoudigd weergegeven.



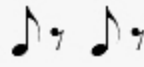

(3p) Geef de volledige naam van elk genummerd akkoord. Het eerste antwoord is gegeven.


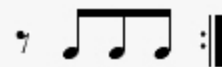


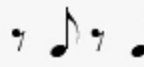



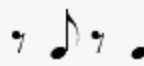
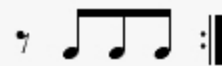
Het fragment is het begin van het refrein. Op de achtergrond klinken twee keer de uitroepen 'Hoe Hoe!' en 'Halekto!'.

(1p) Welk notenvoorbeeld geeft het ritme van deze uitroepen juist weer?

A $\frac{4}{4}$ -  | -  :||
Hoe! Hoe! Ha-lek-to!

B $\frac{4}{4}$ -  | -  :||
Hoe! Hoe! Ha-lek-to!

C $\frac{4}{4}$ -  | -  :||
Hoe! Hoe! Ha-lek-to!

D $\frac{4}{4}$ -  | -  :||
Hoe! Hoe! Ha-lek-to!



De vragen 4 en 5 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is couplet 2. In het fragment zingen zowel de leadzangeres als de backing vocals.

(1p) Geef de technische term voor de interactie tussen de leadzangeres en de backing vocals.



Het fragment is couplet 2. De tekst is in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(2p) Geef met acht letters het vormschema weer. Accenten zijn niet nodig. De eerste letter is gegeven.

Het fragment duurt tien maten. De leadzangeres, vrouwenstemmen en mannenstemmen zingen verschillende motieven. Deze motieven zijn weergegeven, maar staan niet in de juiste volgorde.

(leadzangeres) 1

(leadzangeres) 2

(vrouwenstemmen) 3

(vrouwenstemmen) 4

(mannenstemmen) 5

(mannenstemmen) 6

(3p) Geef in het schema in de uitwerkbijlage elke inzet van een motief aan door het cijfer van het motief in de juiste maat/maten te noteren. De eerste vier antwoorden zijn gegeven. Let op, de inzet van een opmaat hoort bij de maat die volgt.





Het fragment is het einde van het refrein en het begin van een tussenspel.

(2p) Noem twee verschillen tussen het refrein en het tussenspel, gelet op de gitaar. Ga in je antwoord uit van het tussenspel.



Het fragment is een gedeelte van couplet 3. De melodie is in de uitwerkbijlage onvolledig afgedrukt.

(2p) Noteer de ontbrekende noten. Het ritme is gegeven.



Het fragment is het slot.

(1p) Geef de technische term uit de popmuziek voor het einde van de song, gelet op de dynamiek.

Blok 2 F. Schubert - Octet, deel 3

Dit vragenblok gaat over deel 3 (*allegro vivace*) uit het *Octet* (uit 1824) van de Oostenrijkse componist Franz Schubert (1797-1828). Een octet is een compositie voor acht instrumenten.



Het fragment is het begin van het deel. De compositie begint met een snelle volksdans.

(2p) Wat maakt het fragment geschikt om op te dansen, gelet op het ritme en de articulatie?



Het fragment is het begin van het deel. De melodie bestaat uit een voorzin en een nazin van elk vier maten.

(2p) Noem twee verschillen tussen de voorzin en de nazin. Richt één antwoord op het toonhoogteverloop van de melodie en richt één antwoord op een ander verschil. Ga in je antwoord uit van de nazin. Laat de instrumentatie en de dynamiek buiten beschouwing.

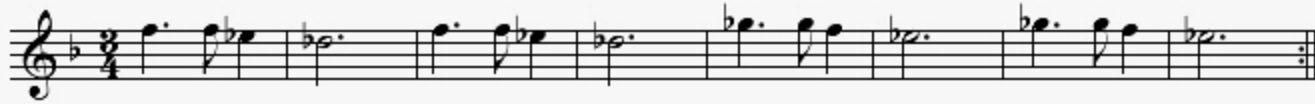


In het fragment wordt een melodie van vier maten op een lagere toonhoogte herhaald.

(1p) Hoeveel lager wordt de melodie herhaald?

- A een terts lager
- B een kwint lager
- C een octaaf lager

In het fragment wordt de weergegeven melodie twee keer gespeeld.



(2p) Welk instrument speelt de melodie de eerste keer en welk instrument speelt de melodie de tweede keer?





Het fragment bestaat uit zes gedeeltes van vier maten. In het fragment wordt naar de beginmelodie van het werk toegewerkt (gedeelte 6).

(3p) Kruis in het schema in de uitwerkbijlage aan of er in een gedeelte sprake is van een:

- (overwegend) dalend motief,
- stijgend motief,
- inzet die hoger is dan de inzet van het voorafgaande gedeelte.

In totaal moeten er zes kruisjes geplaatst worden.



In het fragment klinken strijkinstrumenten en blaasinstrumenten.

(1p) Welk notenvoorbeeld geeft de BOVENSTEM juist weer?

A

B

C

D

Het fragment is het slot. Van het fragment is de vioolpartij weergegeven.
Onder de notenbalk staat op drie plaatsen het teken *sf*.

The image shows a musical score for a violin part. The first staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 3/4 time signature. It contains a melodic line with three accents marked *sf* (sforzando) under the notes. The second staff is in treble clef and shows a bass line with chords and rests, corresponding to the first staff.

(1p) Geef de betekenis of een omschrijving van de aanwijzing *sf*.



Blok 3 G. de Machaut - Douce dame jolie

Dit vragenblok gaat over het lied *Douce dame jolie* (lieve mooie dame) van de Franse componist en dichter Guillaume de Machaut (ca. 1300-1377).



De vragen 17 en 18 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is de instrumentale intro.

(1p) Welk instrument speelt de melodie?

- A luit
- B orgel
- C viola da gamba



Het fragment is de instrumentale intro.

(1p) Geef de technische term voor de begeleidingswijze door het snaarinstrument.



Het fragment is het refrein. De tekst is in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(1p) Noteer de vorm door voor elke regel een letter te noteren. De eerste letter is gegeven. Accenten zijn niet nodig.



Van het fragment is de zangmelodie in de uitwerkbijlage onvolledig afgedrukt.

(3p) Noteer de ontbrekende noten (toonhoogte en ritme) inclusief één toevallig voorteken.



De tekst van het fragment is in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(2p) Onderstreep in regel 2 elke lettergreep (of woord van één lettergreep) waarop de zangeres meerdere tonen zingt. Regel 1 is gegeven.



Het fragment is het slot.

(1p) Welk notenvoorbeeld geeft de melodie het best weer?





Fragment 1 is een bewerking van het lied in een folkversie. Fragment 2 is een bewerking van het lied in een jazzversie.

(2p) Welk instrument, behalve de gitaar, speelt de melodie in fragment 1?

Welk instrument speelt in fragment 2?

Blok 4 Rondé - Hard to say goodbye

Dit vragenblok gaat over de song *Hard to say goodbye* (uit 2021) van de Nederlandse band Rondé.



De vragen 24 en 25 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is couplet 1 en duurt acht maten. In de begeleiding klinkt voortdurend hetzelfde ritme.

(1p) Noteer één maat van het ritme van de begeleiding.

Het fragment is couplet 1. De tekst is weergegeven.

- 1 Here we are six years later
- 2 I don't know what we're trying to find, to find
- 3 We've been dancing with strangers
- 4 Could it be we've been wasting our time, our time

De song is geschreven in 4/4-maat. Regel 1 is precies één maat.

(1p) Met welk rustteken begint elke regel?

A $\frac{1}{2}$

B $\frac{1}{4}$

C $\frac{3}{4}$



prechorus

Every night I lay in bed
Wish I was with you instead
I can hear you in my sleep
If only we had one more day
Wake up and we'd be okay
I still see you in my dreams

refrein

It's **hard to say** goodbye
Oh, I tried couple million times

Het fragment is de prechorus en het begin van het refrein. De tekst is weergegeven.

(2p) Noem een manier waarop in de prechorus naar het refrein wordt toegewerkt, gelet op de instrumentatie. Een antwoord als 'meer instrumenten' is niet voldoende.

Geef de technische term voor de onderbreking van de begeleiding bij de tekst 'hard to say'.





De vragen 27 en 28 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is het einde van het refrein. Hierin speelt een elektrische (slag)gitaar.

(1p) Welke notenwaarden speelt de elektrische (slag)gitaar overwegend?

- A kwartnoten en achtste noten
- B achtste noten en zestiende noten
- C zestiende noten en tweeëndertigste noten



Het fragment is het eind van het refrein. De melodie van de backing vocals is in de uitwerkbijlage onvolledig afgedrukt.

(3p) Noteer de ontbrekende noten van de melodie van de backing vocals. Het ritme is gegeven.



Het fragment is couplet 2. De tekst is in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(2p) Onderstreep in de tekst alle woorden die tweestemmig gezongen worden. Laat regel 1 buiten beschouwing.



Zowel fragment 1 als fragment 2 is het begin van een refrein.

(3p) Noem drie verschillen tussen fragment 1 en fragment 2. Ga bij je antwoord uit van fragment 2.



Het fragment is een prechorus. Hierin klinkt onder andere de zang en een hoge instrumentale melodie.

(1p) Wat is de overeenkomst tussen de zang en de hoge instrumentale melodie?

Het fragment is het slot. De tekst met vertaling is weergegeven.



It's hard to say **goodbye**

Het is moeilijk om afscheid te nemen

(1p) Op welke manier wordt het woord 'goodbye' benadrukt?



Blok 5 M. Ravel - Les entretiens de la Belle et de la Bête

Dit vragenblok gaat over het orkestwerk *Les entretiens de la Belle et de la Bête* (uit 1911) van de Franse componist Maurice Ravel (1875-1937). De compositie is deel 3 van het ballet *Ma Mère l'Oye* en is geïnspireerd op het sprookje *Belle en het Beest*. In dit verhaal worden het meisje Belle en het Beest verliefd op elkaar. Uiteindelijk blijkt het beest een betoverde prins te zijn.



Het fragment is het begin van het deel. Het fragment heeft kenmerken van een wals.

(1p) Noem een muzikaal kenmerk van de wals, gelet op het fragment. Laat het tempo buiten beschouwing.

De vragen 34 en 35 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is het begin van het deel. De klarinet speelt de melodie.

(1p) Welk notenvoorbeeld geeft de melodie juist weer?

A

B

C

D



Het fragment is het begin van het deel. Aan het einde van het fragment spelen de cello's twee keer een dalend interval.

(1p) Geef de volledige naam van dit interval.



Fragment 1 is het begin van het 'Belle-thema' en bestaat uit twee muzikale zinnen. Fragment 2 is een variatie op het 'Belle-thema' en bestaat ook uit twee muzikale zinnen.

(1p) Noem een verschil tussen fragment 1 en fragment 2, gelet op het toonhoogteverloop van de tweede muzikale zin. Ga in je antwoord uit van fragment 2.



Het fragment is het 'Beest-thema'. De melodie wordt gespeeld door de laag klinkende contrafagot. Je zou kunnen zeggen dat het thema het donkere karakter van het beest verklankt.

(2p) Noem twee kenmerken van het 'Beest-thema' waardoor het donkere karakter van het Beest wordt verklankt, gelet op het toonhoogteverloop van de solo en het ritme van de solo.



In het fragment wordt Belle door twee verschillende (hoog klinkende) houten blaasinstrumenten verklankt.

(2p) Welke twee verschillende (hoog klinkende) houten blaasinstrumenten zetten na elkaar de melodie in?



In het fragment is sprake van spanningsopbouw en spanningsafbouw.
Dit gebeurt onder andere door middel van de dynamiek en het tempo.

**(3p) Geef de technische termen voor de dynamiekaanduiding in de opbouw en in de afbouw.
Geef de technische termen voor de tempowijziging in de opbouw en in de afbouw.**



In het fragment wordt Belle door een blaasinstrument verklankt.

(1p) Geef de technische term voor de articulatiwijze van de melodie.



Het fragment is het slot.

(1p) Met welke samenklank eindigt het fragment?

- A met alleen een grondtoon en een kwint
- B met een majeur-akkoord
- C met een mineur-akkoord

Blok 6 Anne-Marie & Niall Horan - Our Song

Dit vragenblok gaat over *Our Song* (uit 2021) van Anne-Marie en Niall Horan.



Het fragment is het begin van de song en couplet 1. De (instrumentale) melodie van het begin klinkt ook in het couplet.

(1p) Hoe vaak klinkt de melodie uit het begin (al dan niet gevarieerd) in het COUPLET?



Het fragment is een gedeelte van couplet 1.

(1p) Welk notenvoorbeeld geeft het ritme van de basdrum juist weer?

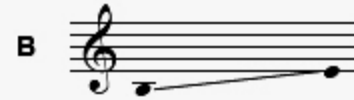
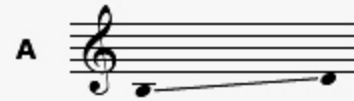




De vragen 44 en 45 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is de prechorus.

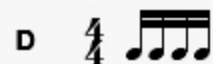
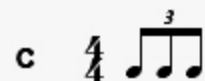
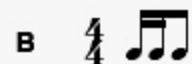
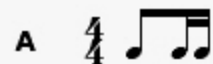
(1p) Welk notenvoorbeeld geeft de afstand tussen de laagste en de hoogste toon van de zangmelodie juist weer?



But every time I think that I can get you out my head
You never, ever let me forget

Het fragment is de prechorus. De tekst is weergegeven.

(1p) Welke ritmische figuur wordt overwegend gebruikt in de zangmelodie?





Het fragment is het refrein. De tekst is in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(2p) Noteer de vorm door voor elke regel een letter te noteren, waar nodig met accenten. Het eerste antwoord is gegeven.

Het fragment is het begin van couplet 2. De tekst en vertaling zijn weergegeven.

I'll be honest	Ik zal eerlijk zijn
I'm all right with me	Ik voel me best prima zo
Sunday mornings	Op zondagochtend
In my own white tee	In mijn eigen witte T-shirt

Je zou kunnen zeggen dat de tekst het ontspannen gevoel op een zondagochtend beschrijft.

(2p) Noem twee manieren waarop dit ontspannen gevoel in de muziek wordt verklankt, gelet op de zang/zangmelodie.





Fragment 1 is een gedeelte van het eerste refrein. Fragment 2 is een gedeelte van het derde refrein.

(2p) Noem twee verschillen tussen fragment 1 en fragment 2, gelet op de ZANG. Ga bij je antwoord uit van fragment 2.

I remember you're gone baby, it's just a song on the radio
That we used to **know**



Het fragment is het slot. De tekst is weergegeven.

(1p) Op welk moment in de slotmaat wordt het laatste woord (know) ingezet?

- A op tel 2
- B tussen tel 2 en 3
- C op tel 3
- D tussen tel 3 en 4



Dit was de laatste vraag van het examen.

Klik op  of  onder in het scherm als je de vragen nog eens wilt langslopen.

Klik op de knop 'Stoppen' als je klaar bent.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.

Einde